

ВЛАДИМИР ПОЛЯНОВ

ТЕАТЪР С ОГЛЕДАЛА

chitanka.info

Театрална зала. Публика. Часът е вече седем и половина, в салона е тъмно, представлението не започва.

Един зрител се възмущава: — Защо не започват?

Друг: — Затвориха вратите!

Трети: — Поне да запалят лампите!

Дебел господин в партера се обажда: — Мълчете, моля!

Съседът му скача: — Не желая да ми правите бележки!

Караница.

Неколцина зрители съскат. Още няколко. Целият салон. Дебелият господин също става, гледа разярено съседа си: — Какво нахалство!

Съседът му свива пестници: — Ще млъкнете ли?

Няколко зрители викат: — Тихо!

Целият салон загърмява: — Тихо!

Появява се разпоредител: — Господа! Господа! Моля, господа!

Дебелият разсърден зрител обяснява: — Този тука...

Из целия салон се понася: — Шт... Тихо!...

Съседът също иска да обясни: — Аз моля, господин разпоредител...

Дебелият господин предлага: — Изведете го...

— Аз моля... — трепери съседът му.

Из целия салон се носи: — Шт...

Разпоредителят тръгва към един от зрителите. Пред завесата излиза директорът на театъра. Той е нисък, пълничък, весел господин с бръсната глава, брада и мустаци. Дига ръка.

— Господа!

Целият салон продължава: — Шт...

Сетне един глас се отделя: — Няма ли да започне представлението?

Друг: — Това е подигравка!

Директорът размахна ръце: — Аз моля да ме изслушате!

Предишният глас: — Кога ще започне представлението?

Директорът, спрял сред авансцената, весело се усмихва: — Ще започне, изслушайте ме!

Той млъква, гледа с израз на доволство, вече иска да продължи, когато женски глас изписква: — Поне да запалят лампите!

Сега директорът прихва да се смее: — Но угасените лампи поне трябваше да ви подсетят, че представлението... — Не довършва...

Шум, викове, тропот посрещат думите му. Той гледа, сякаш друго не е целял. Лицето му сияе като на аплодиран. Тъкмо това обуздава публиката. Виковете вече започват да стихват. Директорът използва случая и прави опит да провере гласа си между последните негодуващи викове, докато в залата остава да се чува само той:

— Ето че не разбирате от шега. Е, добре, чуйте ме тогава. Тази вечер наистина не всичко е в ред, но какво от това? Между нас казано, образцовият ред, при който публиката чете афиша, купува си билети, театърът се отваря, точно в седем удрят три звънци, дига се завесата и представлението започва, този ред, казвам, не ви ли навява скука? Нещо преживяно и от бащите ви, и от дедите и бабите! Да, скука, плесен, от която трябва да се освободим срещу всички жертви! Театърът трябва да бъде бомба, която да разтърсва и да предлага невиджани и непреживени неща! Не говоря това, за да извиня нередностите тая вечер в нашия театър. Реших да изляза с открити карти. Между живота и илюзията редът е нещо като студен душ. Там е работата! Накратко: искам да ви съобщя една тъжна вест и представлението ще започне на всяка цена...

Той извади кърпа, за да избърше изпотеното си лице. Всъщност ловко прикри смеха си, наистина съвсем неподходящ за следващото неприятно съобщение, което направи:

— Вашият любимец артистът Лавренов е зле. Болен не бих могъл да кажа. Вие го знаете какъв е едър и здрав мъж. Имал е някакви неприятности. Господ знае, може би семейни разправии. Нали преди две години, вече доста поостарял, се ожени за съвсем млада женица. Всичко става! Тази вечер е съвсем разстроен, а трябва да играе или да отложи представлението и театърът да загуби четиридесет хиляди лева. Лавренов ще играе! Той ще направи тази жертва за нас, но бъдете снизходителни...

Един зрител не можа да се сдържи:

— Какво ни интересува всичко това!

Веднага наскочаха и други:

— Защо ни разправяте за семейните работи на Лавренов?

— Та това театър ли е или лудница!

Директорът се кланяше:

— Извинете, извинете...

Всички викаха:

— Или започвайте, или ни върнете парите и да си вървим!

Директорът замоли, едва не заплака:

— За бога, само това не говорете! Започваме. От два часа Лавренов се е заключил в гримьорната си. За бога, спокойствие! Аз ще разбия вратата!...

Вдигна театрално ръце и изчезна зад завесата.

Публиката се поуспокои. Някои все още мърмореха, но скоро млъкнаха и те, защото завесата се дигна. Какво беше обаче учудването на всички. Сцената представляваше гримьорната на актьора Лавренов. Самият той седеше пред огледалото, неподвижно загледан в себе си. В един ъгъл изправен чакаше гримьорът. Той държеше някаква перука, гледаше страхливо артиста и молеше:

— Ще позволите ли да ви сложа перуката? Да знаете как се вълнуват зрителите! Седем отдавна минава. Публиката е вбесена!

От салона се чуват недоволни гласове. Без да им обръща внимание, Лавренов изважда от джоба си пистолет и го гледа. Гримьорът се притиска съвсем до стената.

— За бога, какво мислите да правите? И заключихте вратата! Дайте ми ключа, ако обичате!

Актьорът изглежда много заинтересован.

— Кажи, приятелю, кой е изнамерил това маслинено клонче?

Старият театрален служител трепереше.

— Ах, как можете да говорите спокойно такива работи!

Лавренов разсъждава със загадъчна разсъдъчност.

— Железарят прави брави. Той знае за какво могат да послужат! Богатите да запазят парите си. Любовниците да се предпазят от изненади!

Гримьорът започва с известно облекчение.

— Навярно! Точно така! Особено за любовниците! Ах, съвсем е хубаво при заключена врата! Спокойно...

И изведнъж млъква. Притиска се до стената и гледа ужасен. Лавренов е тръгнал бавно към него.

— Спокойно?!

— Моля не пристъпвайте с пистолета към мене! — проплаква старият човек. — Това е лоша шега!

Актьорът го доближава и говори с леден сарказъм.

— Спокойно?!... О, не, приятелю. След железаря е дошъл по-голям умник и е направил това...

Той завира оръжието под носа на стареца.

— То разбива всички брави. Само един куршум е достатъчен! И наказва всички подлости!

Гримьорът се мъчи да го разсее.

— Вие съвсем не сте добре. Защо не си полегнете? Най-сетне можете и да не играете днес!

Лавренов го гледа строго.

— Защо да не съм добре? Какво знаеш ти? Какво виждаш?

— Очите ви са съвсем червени, лицето — бледо. Вие не сте весел.

— Ха, ха, ха! Намираш ли? Хората, които убиват, смеят ли се?

— Защо говорите така! Та кой убива?

— Кажете, кой убива!

Над огледалото светва сигналната лампа три пъти. Старият гримьор веднага използва това.

— Вече ще почват. Вижте сигнала. Оставете да ви направя косите!

Някой хлопа на вратата. Чува се гласът на директора.

— Лавренов, хей, приятелю, съвсем си полудял тая вечер! Пил ли си, драги! Хайде, отваряй и да почваме, или сме загубени!

Актьорът се хвърля на кушетката, закрива лице. Гримьорът се оглежда, вижда ключа от стаята на тоалетната маса, пристъпва на пръсти, бързо го взема и отваря. Директорът се втурва вътре. Старецът се измъква. Лавренов лежи, като тресе гърба си. Влезлият го гледа учуден.

— Виж ти, лежи приятелят! Лавренов, за бога, как смяташ да свърши тая комедия! Дигаме завесата вече...

Разбутва го, обръща го, вижда лицето му.

— Гледай, плаче! Девицата! Засрами се! Мечка!

Лампата над огледалото светва отново три пъти. В гримьорната се хвърля инспициентът.

— Дигаме завесата!

Тропот и викове се чуват от салона.

Директорът се мъчи да изглежда отчаян.

— Лавренов, загиваме! Чуваш ли публиката? Знаеш, аз излязох преди малко да ѝ обясня. Посрещнаха ме със свирки! Помъчих се да развлека хората с някои от моите теории за театъра, за живота, за порядъка. Нищо не излезе!

Лавренов става, постоява няколко мига, без да каже нищо, сетне измърморва:

— Добре, добре...

Директорът израдван пляска с ръце и веднага разпорежда:

— Гримьорът!

Отваря вратата и повтаря:

— Гримьорът!

На прага са се струпали няколко артисти, работници, изтичва и старият служител.

Директорът е в стихията си.

— Бързо грима, перуката! Седни, приятелчето ми...

Лавренов става, маха ръка:

— Ще играя без грим... Какво беше тая вечер? „Небето без звезди“?

— „Преди всичко галантен“.

Лавренов избухва в смях.

— Ето роля, която ще ме забавлява тая вечер.

— Видя ли — случай!

— Какво беше? Галантният барон. Лекомислената съпруга. Любовникът. Незаклучената спалня. Изненадата. Поклонът. Самоубийството. Аз трябва да се самоубия, когато кръвта ми кипи да откъщавам. Хубава илюзия, в която трябва да играя героя.

Директорът го гледа учуден.

— Но защо илюзия? Това е драмата на мъжа от епохата...

Лавренов го поглежда право в очите.

— В живота, когато един мъж е излъган, не убива себе си. Аз трябва да играя героя в илюзията, за да заслужим клиентелата, и да хапя езика си пред действителността.

— Но каква друга действителност има тука?

— Кой е любовникът тая вечер?

— Милов.

Лавренов стои един миг вцепенен.

— Милов? Милов?

В залата започват да пращят столове, сякаш разярената публика ги чупи.

Директорът хваща главата си.

— За бога, по-скоро... Ето костюма...

Помага му да се облече и бързо го завлича след себе си. На вратата към коридора остават работниците и артистите. Един артист недоволен подхвърля:

— Тази вечер спокойно можеха да ми дадат да го дублирам.

— Ти ли? — смее се друг в лицето му.

— Защо пък не? Аз отдавна репетирам барона...

Един работник започва да разказва и всички се вслушват:

— Аз живея на тавана в къщата, където живее и Лавренов. Той е долу в първия етаж. Нощес, като изкачвам стълбите, от неговия етаж чух караница. Лавренов крещеше, та къщата гърмеше от гласа му...

Дубльорът на барона злобно подхвърля:

— Милов се върти около женицата му, а изглежда, че Лавренов е подушил. Как ли ще си подават реплики!

Изведнъж всички стават любопитни:

— Милов ли е тая вечер с него?

— Той е любовникът.

— Ах, добре са се наредили!

— Вярваш ли, че има нещо между Милов и Лавренова?

— Нищо не се дрънка току-така.

Работникът обяснява:

— Аз виждах няколко пъти Милов да излиза от Лавренови.

Дубльорът подсвирва:

— Туйто, комедията замириса на трагедия! Бедният Лавренов! Той може да изпорти, ако подозира нещо между жена си и Милов...

При групата спират стражар и един цивилен полицай.

— Кой е тука артистът Лавренов?

Всички заобикалят полицаите, изпълнени с любопитство. Завесата пада. Публиката гледа мрачно.

— Какво е това?

— Тук се подиграват с нас!

Чуват се три звънци, пред завесата излиза директорът, поглежда с любопитство, покланя се:

— Тази вечер злоупотребихме с търпението ви, но вече започва.

Изгубва се в тъмното. Завесата се вдига веднага. Сцената представлява спалня. Пред огледалото седи съпругата на барона. Зад кулисите — инспициентът, суфльорът, артисти и работници. Тук е Милов, до него приятелят му Симеонов. Инспициентът нервиран шепне на артистката:

— До масичката... към прозореца... гледа през завесата...

Артистката на сцената изпълнява дълга пауза под командите.

Милов шепне на приятеля си:

— Тая вечер не трябваше да играем заедно. Разбираш ли? Той ме завари.

— Къде? Вкъщи?

— У тях. Аз знаех, че той има репетиция. Изглежда, че я зарязал, и ни свари.

— Е?

— Остави се. Страшно се смутих.

— И избяга?

— Дявол да го вземе, може да се каже!

— А жената? Остана?

— Остана.

— Подлец!

— Кой, той ли?

— И питаш още?

— Ах, дивотии! Тоя дивак Лавренов заслужава да бъде рогат.

— А жена му малтретирана?!

— Смяташ ли, че може да й направи нещо?

— Да беше останал да видиш!

— Той е цял бик... Пък за една жена... Важното беше да не играем тая вечер заедно. Не бих могъл спокоен да му подавам реплики. Пък кой знае и той? Беше се заключил преди малко...

Инспициентът командува артистката, забравила ролята си:

— Отваря прозореца... Гледа... Връща се... Натиска звънеца...

Влиза слугинята. Суфльорът шепне: „Заповядайте, госпожо!“

Слугинята повтаря високо:

— Заповядайте, госпожо!

Господарката й дава нареждания как да посрещне любовника.

След малко инспициентът вика:

— Любовникът!

На сцената излиза Милов. Двамата влюбени бурно се прегръщат. След малко трябва да влезе баронът. Той ще отвори вратата, оставена незаклучена, и като види жена си в прегръдките на любовника, трябва да се поклони и да се извини:

— Ако бяхте заключили вратата, нямаше да извърша тази неловкост.

Инспициентът командува:

— Баронът!

Лавренов стои до една кулиса мълчалив. Директорът го ласкае.

— Хайде, сега, милички.

Разпоредителят за сцената отива при двамата, хваща Лавренов за ръка и почти го избутва на сцената. Баронесата се изтръгва от прегръдките на любовника си и изписква:

— Мъжът ми!

Любовникът смутено оправя дрехите си.

Баронът се покланя. Суфльорът шепне.

— Ако бяхте заключили... вратата...

Но баронът не чува. Той се изправя, гледа страшно и изведнъж започва да крещи.

— Лъжа! Лъжа! Това става в литературата... това го измислят писателите...

Суфльорът уплашен маха ръце и вика:

— Не така... чуй... подавам... Ако бяхте заключили вратата...

Баронът крещи извън себе си:

— В живота излъганите мъже не се покланят... те наказват подлещите...

Пристъпва до Милов и хваща ръцете му.

Инспициентът си дърпа косите. Суфльорът излиза на сцената:

— Ръкописът е авторски труд, а аз съм „всички права запазени“.

Тази вечер тук виждам само обезумели!

В залата публиката скача.

— Наистина обезумели!

— Тук се подиграват с нас!

Чуват се свирки. Някои шумно напуцат залата. Лавренов пречупва ръцете на Милов и вика:

— Аз те търсих, ти трябваше също да получиш своето. Сега ще го получиш. След това аз ще ти се поклоня... ще играя най-веселия

барон...

На сцената влизат двамата полицаи, приближават до Лавренов и грубо го разделят от Милов.

— Вий сте арестуван!

Директорът избързва към тях.

— Защо, защо това?

Единият полицай казва:

— За убийството. Той е убил жена си.

Завесата бързо пада. Лампите светват. Публиката възмутена ругае и си тръгва. Чуват се различни приказки.

— Такова нещо в театър...

— Разпасана работа! Аз отдавна съм казал — това, актьорите...

— Няма ли поне да ни заверят билетите за друго представление?

В празната зала, на третия ред в партера, е останал само един зрител. Той седи известно време неподвижен на мястото си. Усмивка играе на лицето му. След като излиза и последният зрител, става и той. Тръгвайки към изхода, още повече развеселен, измърморва:

— Избягаха, отидоха си възмутени, без да разберат! Взеха работата за истина! А не че им бе представена новата пиеса „Театър с огледала“! Но затова пък те играха не по-лошо от изпълнителите на сцената!

Този зрител беше авторът.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.